

Conștientizarea marilor dificultăți care însoțesc inerent itinerarul integrării europene a Republicii Moldova, nu diminuează însă doza de optimism privind viitorul european. La fel ca și acei 7 din 10 europeni care – în conformitate cu datele unui recent sondaj, realizat în cadrul „Eurobarometrului” – s-au declarat optimiști în privința destinului viitor al Europei. În aceeași ordine de idei, majoritatea europenilor cred că peste 50 de ani Uniunea Europeană va prezenta o putere de prim rang la nivel european (61 % din respondenții sondajului), că ea va avea o armată proprie (56 %) și va fi condusă de un Președinte ales în mod direct de cetățenii europeni [11].

Maratonul integrării europene pentru Republica Moldova continuă. Cât de reușit vor fi depășite obstacolele cursei, depinde, în acest context, indiscutabil, de foarte mulți factori – de voință politică a clasei politice, de contribuția fiecărui cetățean, și, indiscutabil, nu în ultima instanță, de activitatea mass-mediei.

În pofida tentației, manifestate, deschis ori tacit, în sloganurile electorale, de a contrapune orientării prooccidentale orientarea proestică, viitorul Republicii Moldova este în marea familie europeană.

BIBLIOGRAFIE

1. *Domenico Campana. Il voto corre sul filo: democrazia diretta, democrazia in diretta. Roma: Seat, 1994, p. XXXI.*
2. *Domenico Fisichella. Știința politică. Probleme, concepte, teorii. Iași: Polirom, 2007, p. 313.*
3. *Jean-Francois Revel. Revirimentul democrației. București: Humanitas, 1995, p. 367.*
4. *Victor Moraru. Cursa spre Europa sau „ascunsa nostalgie a originilor”. În: Flux, 1996, 3 mai.*
5. *Victor Moraru. Repere italiene. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 1998.*
6. *The European option of Republic of Moldova. Chișinău: IIESP, 2012.*
7. *Richard N. Gardner. L'economia mondiale alla soglia del terzo millennio. În: Antologia nuova, 1999, ottobre-dicembre, p. 53.*
8. *Les Cahiers du Journalisme, 1998, N 4, p. 10.*
9. *Juan J. Linz. Le transizioni alla democrazia. În: Modernizzazione e Sviluppo, 1990, N 2-3, p. 4.*
10. *Zbigniew Brzezinski. The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. New York: Basic Books, 1997.*
11. *Eurobaromètre. Le Futur de l'Europe. [On-line].*
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_251_fr.pdf. Accesat 23.02.2017.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL BAZAT PE PROBLEME (PBL) - LA BAZA PERFEȚIONĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

ROȘCA-SADURSCHI LIUDMILA, lector superior, drd.
Catedra Economie și Management în Afaceri și Servicii
Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

Asigurarea unei educații eficiente implică adaptarea metodelor didactice la schimbările petrecute atât în sistemul național de educație cât și pe piața muncii. Învățământul centrat pe student presupune creșterea rolului pe care acesta îl joacă în procesul de predare - învățare. Sporirea atractivității cursurilor studiate se poate face prin activizarea mai accentuată studenților în cadrul procesului de predare. Și după mai multe studii efectuate de Campbell, Campbell and Dickinson, 1999; Haar, Hall, Schoepp and Smith, 2002; McKeachie, 1994 arată că este necesar de schimbat rolul pe care-l joacă profesorului în sală, și anume:

- a. Profesorul nu trebuie să ocupe poziția centrală în toate activitățile, ci să fie o sursă de bază de cunoștințe sau de expert licențiat.
- b. Profesorul nu ar trebui să transmită cunoștințele necesare pentru studenți, ci mai degrabă el ar trebui să consolideze cercetarea și să motiveze pentru participarea la activitățile din clasă.
- c. Profesorul trebuie să pregătească conținutul cursului și metode de predare luând în considerare diferențele individuale a studenților[5].

Pentru a realiza eficient procesul de predare – învățare este necesar de utilizat diferite metode care structurează procesele de gândire motivând studentul să se implice în învățare și cercetare. Deci, modalitățile de dobândire a cunoștințelor și experienței practice sunt diverse. (figura 1) și utilizarea mai multor metode, combinate, poate diminua deficiențele și asigură succesul în procesul de predare - învățare.

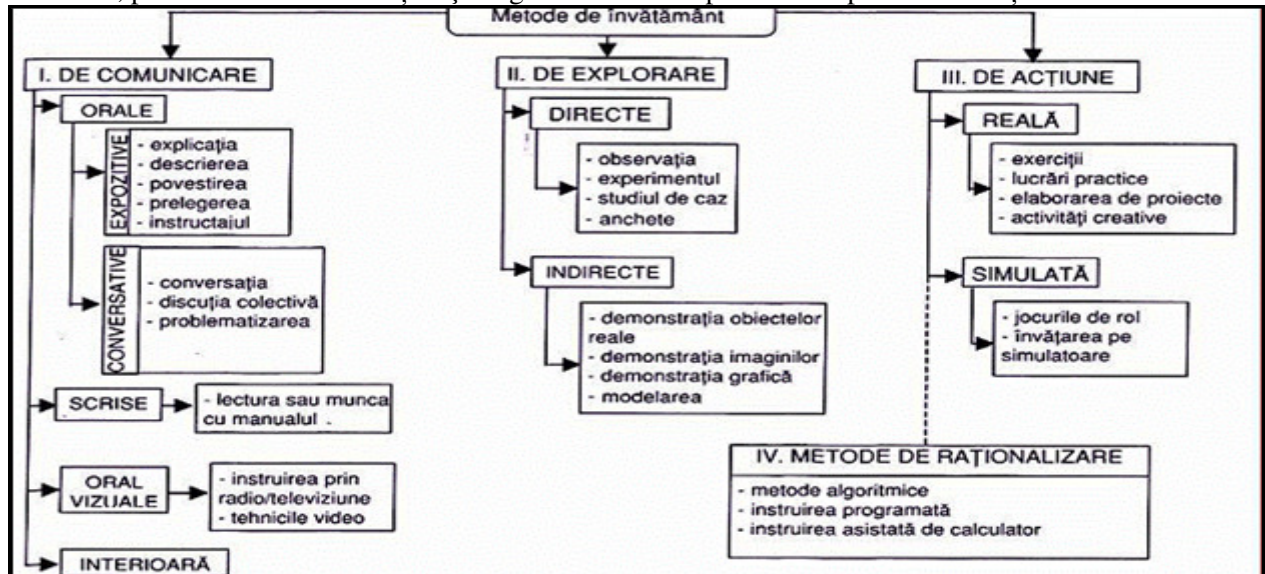

Figura 1. Clasificarea metodelor de învățământ [6]

Așa cum o metodă specifică unui domeniu poate foarte bine să fie folosită în viața de fiecare zi pentru a face față unei situații concrete, la fel de bine o metodă specifică unei discipline prin asimilarea ei cu procedurile expertului poate să inspire și alți practicieni, în funcție de un context dat.

Astfel pentru a eficientiza învățământul superior din Republica Moldova nu poate fi folosită o singură metodă de învățare. Combinarea logică și reală pentru diferite situații, la diferite trepte de învățământ superior și pentru toate domeniile, ar contribui la creșterea nivelului de instruire, gradului de angajare a tinerilor în câmpul muncii și ar contribui, tot odată, la creșterea competitivității instituțiilor din învățământul superior. O astfel de metodă poate fi „învățământul bazat pe probleme”(PBL). *Ce este PBL?* Învățarea centrată pe probleme este o direcție relativ nouă în educație, care vizează o contextualizare a învățării, incitând elevii la considerarea și rezolvarea de probleme ale lumii reale. În acest context, direcțiile de rezolvare pot fi diferite și pot chiar conduce la mai multe clase de soluții. După părerea lui Finkle și Thorp este de fapt vorba despre un sistem de dezvoltare a curriculumului și de instruire care dezvoltă simultan atât strategiile de rezolvare a problemelor, cât și bazele cunoașterii disciplinare, plasând elevii în rolul de descoperitori care se confruntă cu o problemă insuficient structurată, care oglindește probleme ale vieții cotidiene.[2]

Conform profesorului în Afaceri Internaționale Olav Jull Sørensen la Centru de Afaceri internaționale, a Universității din Aalborg (Danemarca), „învățământul bazat pe probleme”(PBL) are două abordări:

- Învățare centrată pe student - da, dar aceasta este doar o jumătate din PBL ;
- Învățare centrată de student - ghidată de cadre didactice eficiente.

Aici profesori au roluri noi: organizatori ai spațiului de învățare; monitorizare; supraveghetori; examinatori – și cei care mai țin și prelegeri.[1] Rolul profesorului și modalitatea de lucru cu studenții este într-o evoluție continuă. (figura 2)

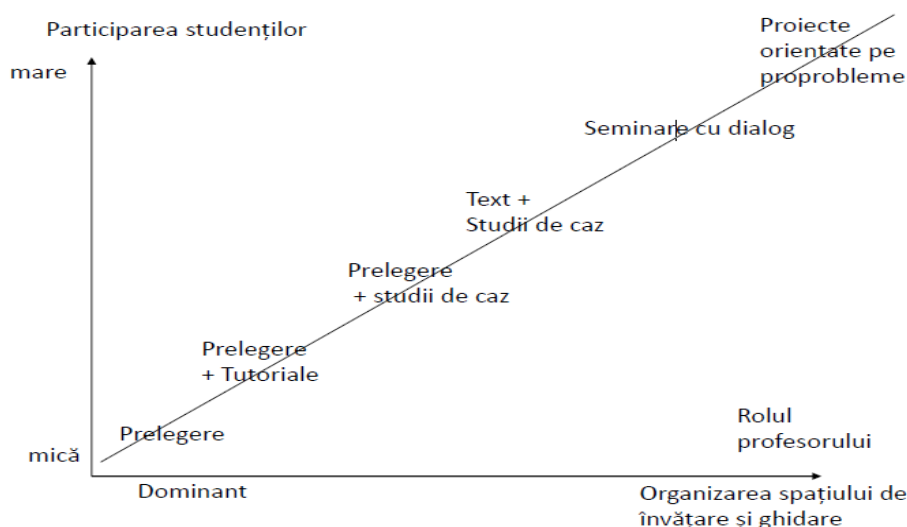

Figura 2. Evoluția rolului profesorului și a metodelor de lucru în modelul PBL [7]

Alte surse se referă la învățarea centrată pe probleme (denumită și „problem solving”, respectiv „rezolvare de probleme”) ca la o metodă didactică prin care învățarea este stimulată de crearea de situații provocatoare care necesită o soluție. Un subiect/ o temă este prezentat(ă) sub forma unei probleme de rezolvat de către un student care are mijloacele și informațiile necesare la dispoziție. Profesorul acționează ca un ghid pentru studentul care caută soluții și se abține să ofere un răspuns gata fabricat.[2]

În viziunea Prof. Dr. Vincent Genaro și Renee Lyons, PBL este un model de instruire bazat pe studenți, bazat pe anchetă, în care studenții se angajează într-o problemă autentică, insuficient structurată, care necesită cercetări ulterioare. Studenții identifică lacune în cunoștințele lor, desfășoară activități de cercetare și aplică învățarea lor pentru a dezvolta soluții și pentru a-și prezenta concluziile. Prin *colaborare și cercetare*, studenții pot cultiva *rezolvarea de probleme*, *abilitățile metacognitive*, *angajamentul în învățare*, și *motivația intrinsecă*. Prin ruperea ciclului PBL în șase pași, puteți începe proiectarea, implementarea și evaluarea PBL în cursurile proprii. Principalele șase etape ale metodologiei PBL, ar putea fi clasificate astfel[4]:

- 1. Identificarea rezultatelor preconizate** - PBL se potrivește cel mai bine rezultatelor orientate spre proces, cum ar fi colaborarea, cercetarea și rezolvarea problemelor. Acesta poate ajuta elevii să dobândească cunoștințe de conținut sau cunoștințe conceptuale sau să dezvolte obiceiuri disciplinare, cum ar fi scrierea sau comunicarea. După ce ați stabilit dacă cursul are rezultate de învățare care se potrivesc cu PBL, veți dezvolta evaluări formale și sumative pentru a măsura învățarea elevilor. Contractele de grup, formulele de autoevaluare / evaluare, reflecțiile de învățare, eșantioanele de scriere și rubricile sunt posibile evaluări PBL.
- 2. Conceperea Scenariului** - în continuare se concep scenariul PBL cu o problemă înglobată, care va rezulta în urma brainstorming-ului studenților. Gândește-te la o problema complexă legată de conținutul cursului tău. Rareori este dificil să identifici multe probleme în domeniul tău; cheia este să scriem un scenariu pentru studenții noștri care vă scoate în evidență tipurile de gândire, de discuții, de cercetare și învățare care trebuie să aibă loc pentru a îndeplini obiectivele de învățare. Scenariile trebuie să fie motivante, interesante și să genereze discuții bune.
- 3. Introducerea învățării prin probleme (PBL)**, dacă PBL este o metodă nouă pentru studenții tăi, ai putea exersa cu o “problema ușoară”. După ce-i grupezi pe studenți și le dai timp pentru o scurtă versiune de PBL, introdu așteptările însărcinării, rubricile și termenele de timp. Apoi lasă grupurile să citească scenariile. Ai putea dezvolta un singur scenariu și să lași fiecare grup să îl rezolve în modul propriu, sau ai putea crea mai multe scenarii, adresând aceeași problemă, pentru fiecare grup pentru a le discuta și cerceta.

- 4. Cercetarea-** Cercetarea PBL începe cu sesiuni de brainstorming in grupuri mici, unde studenții definesc problema și determină ce știu ei despre problema (cunoașterea anterioara), ce au nevoie să învețe mai mult despre ea (temele de cercetare), și unde au nevoie să se uite pentru a găsi date (baze de date, interviuri etc.). Grupurile ar trebui să scrie problema ca o declarație sau o întrebare de cercetare. Probabil ca vor avea nevoie de asistenta. Gândește-te la propria cercetare: fără întrebări bune de cercetare, procesul ar putea să fie nedirecționat sau mult prea specific. Studenții trebuie să decidă care sunt rolurile în grup și să desemneze responsabilități de cercetare a temelor care le sunt necesare pentru a înțelege pe deplin problemele. Apoi studenții dezvoltă o ipoteză inițială pentru a-și “testa” soluția cercetării.
- 5. Producerea performanței.** După cercetare, studenții creează produse și prezentări care sintetizează cercetarea lor, soluțiile și învățarea. Formatul demonstrațiilor cumulative depinde exclusiv de tine. Noi tratăm acest pas ca un târg de științe. Studenții găsesc resurse pentru a dezvolta cunoașterea fundamentală care informează despre înțelegerea lor, și își prezintă în mod colaborativ către clasa descoperirile, incluzând una sau doua soluții, în forma unor postere.
- 6. Evaluarea.** In timpul pasului de evaluare al PBL, evaluează produsele și performanțele de grup. Utilizează rubrici pentru a determina dacă studenții au comunicat clar problema, contextul, metodele de cercetare, soluțiile și resursele, și pentru a decide dacă membrii grupului au participat semnificativ. Ar trebui să iei în considerare ideea de a-i pune pe studenții tăi să-și scrie reflecțiile despre propria învățare (incluzând ce au învățat despre conținutul capitolului și despre procesul de cercetare), în fiecare zi și la încheierea procesului.

Deși au fost prezentate pași de realizare a PBL, procesul funcționează realmente ciclic(vezi figura 3).[3]

Mulți profesori folosesc probleme pentru a stimula învățarea. Cu toate acestea, o caracteristică cheie a PBL este faptul că problemele sunt prezentate elevilor la începutul procesului de învățare, mai degrabă decât după o serie de intrări curriculare. Problema PBL poate fi un scenariu, un caz, o provocare, o solicitare vizuală, o dilemă, o scurtă descriere a proiectului, un fenomen nedumerit sau altă declanșare concepută pentru a mobiliza învățarea. Astfel se ajunge la tratarea modelului PBL ca o abordare totală șase-dimensională a învățământului superior(figura3)[3].

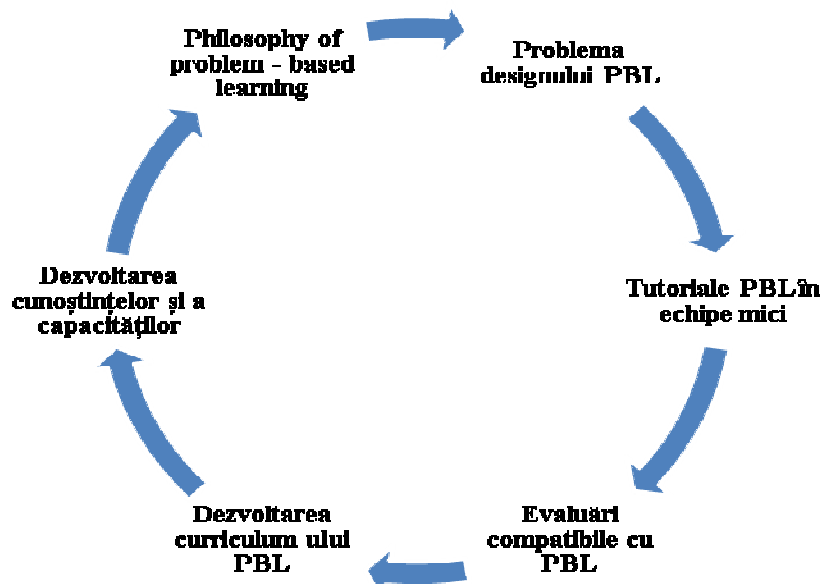

Figura 3. PBL ca o abordare totală șase-dimensională a învățământului superior [3]

După unii cercetători, **sucesiunea sarcinilor** în învățarea centrată pe probleme este:

1. determinarea de către studenți a existenței sau neexistenței unei probleme,
2. definirea problemei cu exactitate,
3. identificarea informațiilor de care au nevoie pentru a înțelege problema,

4. identificarea resurselor de care au nevoie pentru a colecta informația necesară,
5. generarea unor posibile soluții la problemă,
6. prezentarea soluțiilor (eventual, prin susținerea unei variante)[2].

Începînd cu octombrie 2015 în șase instituții de învățămînt superior din Republica Moldova se implementează metoda PBL prin realizarea proiectului „**Introducerea învățării bazate pe probleme în Moldova: Spre consolidarea competitivității și șanselor de angajare ale studenților / Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing Students’ Competitiveness and Employability**” (PBLMD), finanțat cu suportul Uniunii Europene în cadrul programului Erasmus+.

PBLMD are ca scop îmbunătățirea calității programelor și metodologiilor de predare și învățare pentru învățămîntul superior în Republica Moldova, sporind, în același timp, relevanța acestora pentru piața forței de muncă și grupurile dezavantajate din societate. Este un proiect național de consolidare a capacităților, care se concentrează pe reforma curriculară și modernizarea învățămîntului superior din Republica Moldova în conformitate cu principiile procesului Bologna. Acest proiect presupune introducerea noilor metodologii și metode inovatoare de predare și învățare, cum ar fi învățarea bazată pe probleme (PBL), învățarea bazată pe întrebări (EBL) și simulări, precum și re-organizarea a șase programe de studii licență ciclul 1 în baza acestor metode.

Prin introducerea a acestor metodologii pentru 6 programe de studii, proiectul își propune să contribuie la schimbarea culturii pedagogice și abordărilor existente, focusate asupra lectorului și axate pe transmiterea și memorizarea cunoștințelor.

PBL reprezintă o metodologie pentru pedagogia de studiere, focusată asupra studentului care încurajează studenții să lucreze în mod independent și constructiv, solicitînd personalul academic în calitate de mentori și observatori. Este o filozofie de studiere, conform căreia procesul de studii este organizat în așa fel, încât studenții se angajează activ în mod de sine stătător în identificarea problemelor și căutarea răspunsurilor.

În mod generic, PBL este alcătuit din următoarele cinci elemente:

Probleme din viața reală: PBL operează cu probleme din viața reală cu relevanță pentru studiere;

Integrarea teorie – practică: PBL este bazată puternic pe metodologia științifică și reflecțiile științifice care, în interacțiune cu faptele și experiențele empirice, creează cunoștințe și soluții pertinente noi;

Este bazat pe lucrul în grup: PBL operează cu grupuri de studenți pentru a explora diversitatea de idei, opinii și capacități. Calitatea studiului este mai bună în grup în comparație cu studiul personal, iar studenții capătă abilități e lucru în echipă și de management al echipei;

Este orientat spre proiecte: PBL operează cu proiecte (în mare parte scrise) care permit aprofundarea într-o problemă complexă specifică;

Independență și angajament: PBL încurajează studenții să lucreze independent și constructiv solicitînd personalul academic în calitate de mentori și observatori.

Pedagogia de studiere axată pe student, cum este PBL, contribuie substanțial la creșterea competitivității și capacității de angajare a studenților. Aceasta contribuie, de asemenea, la diseminarea rezultatelor cercetării, fapt care permite personalului academic să se angajeze în procesul de predare bazată pe cercetări, oferind studenților în mod direct cele mai recente elaborări științifice și de afaceri.[7]

Factorii cheie ai succesului proiectului, dar și a metodei PBL sunt:

Permit studenților să preia conducerea și să își asume responsabilitatea pentru propriile studii;

Creează o relație de putere simetrică între studenți și cadre didactice;

Favorizează competitivitatea și posibilitatea de angajare sporită a studenților;

Integrează și susține studenții social dezavantajați.

Perfecționarea învățămîntului superior poate fi realizat atît prin schimbări structurale ale învățămîntului, cît și prin implementarea metodelor de predare - învățare. Alegerea, din varietatea metodelor de învățămînt, pe cele considerate cele mai eficiente pentru o anumită activitate didactică, este în exclusivitate rezultatul deciziei profesorului. În luarea acestei decizii, cadrul didactic ține seama de următoarele considerente: obiectivele pedagogice urmărite; specificul conținutului de învățat; particularitățile elevilor; timpul disponibil; propriile sale competențe pedagogice și metodice. Ca exemplu, cel mai potrivit este „Învățămîntul bazat pe probleme”(PBL), care schimbă abordarea clasică a învățămîntului superior, prin

schimbarea rolului profesorului, atractivitatea studiilor bazate pe probleme, dar și prin acordarea unui rol important studenților în identificarea și soluționarea problemelor.

BIBLIOGRAFIE

1. Olav Jull Sørensen, Prof. în Afaceri Internaționale, Universitatea din Aalborg, *Învățarea bazată pe probleme - Modul de a angaja universitatea în procesul de învățare și dezvoltarea societății, Atelierul de lucru PBLMD, 20 noiembrie, 2015*
[http://www.pblmd.aau.dk/fileadmin/user_upload/Olav J. Sorensen Invatarea bazata pe probleme 20.11.2015.pdf](http://www.pblmd.aau.dk/fileadmin/user_upload/Olav_J._Sorensen_Invatarea_bazata_pe_probleme_20.11.2015.pdf)
2. Predarea-învățarea interactivă centrată pe elev, Ligia Sarivan, Roxana Maria Gavrilă, Daniela Stoicescu, Ministerul Educației și Cercetării – Unitatea de Management a Proiectului pentru Învățământul Rural; Ediția a 2-a, București, Educația 2000+, 2009.
http://proiecte.pmu.ro/c/document_library/get_file?p_l_id=14661&folderId=18026&name=DLFE-1201.pdf
3. Terry Barrett, Sarah Moore. *New Approaches to Problem – based Learning, revitalising your practice in higher education, Routledge Taylor and Francis Group, NEW YORK, 2012, P. 4-5*
4. Vincent R. Genareo PhD and Renee Lyons, *Problem-Based Learning: Six Steps to Design, Implement, and Assess.* <https://www.facultyfocus.com/articles/instructional-design/problem-based-learning-six-steps-to-design-implement-and-assess/>
5. <http://oaji.net/articles/987-1404214209.pdf>
6. <http://www.scritub.com/profesor-scoala/METODE-SI-MIJLOACE-DE-INVATAMA71516212.php>
7. <http://www.pblmd.aau.dk/about-pblmd/>

DIRECȚIILE PRINCIPALE DE OPTIMIZARE A EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII

TCACI CAROLINA, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
AGHEORGHIESEI DANIELA-TATIANA, prof. univ., dr.
hab., Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași

Categoria de eficiență poate fi definită ca obținerea rezultatelor maxime cu eforturi minime în orice domeniu de activitate. Dintre toate aceste categorii de eficiență, vom analiza aspectul eficienței economice întrucât vizează tematica abordată de noi în teză.

Una dintre cele mai importante componente ale patrimoniului întreprinderilor o constituie activele circulante, întrucât acestora le revine un rol deosebit în organizarea circulației tuturor fondurilor de care dispune agentul economic. Structura și eficiența utilizării acestei categorii economice reprezintă una din principalele condiții de activitate a întreprinderii. Nivelul inflației, evoluția creanțelor, precum și alte condiții de turbulență impun întreprinderii: modificarea politicii de gestiune a activelor circulante; căutarea unor noi surse de suplینire a acestora; studiul problemelor de utilizare eficientă.

Privitor la particularitățile gestiunii activelor circulante în cadrul întreprinderilor, menționăm că este oportun de evidențiat ca direcție specifică de gestiune, determinarea *impactului autogestiunii* asupra funcționării activelor circulante. Necesitatea determinării acestui impact derivă din faptul că gestiunea activelor circulante constituie o parte componentă a autogestiunii ale cărei principii (independența economico-operativă, acoperirea necesarului din alte surse și autofinanțarea, cointeresarea materială etc.)